

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА»

Україна, 49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, буд. 30, код ЄДРПОУ 33718227, fbr.com.ua

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Біржовою Радою
ПрАТ «ФБ «ПЕРСПЕКТИВА»

Голова Біржової Ради
С.М. Антонов

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПОРЯДКОВАНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ПРОТИДІЇ РИНКОВИМ ЗЛОВЖИВАННЯМ НА ОРГАНІЗОВАНИХ РИНКАХ КАПІТАЛУ, ОПЕРАТОРОМ ЯКИХ Є ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА»

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ці Заходи щодо забезпечення впорядкованої торгівлі та протидії ринковим зловживанням на організованих ринках капіталу, оператором яких є ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА» (надалі - *Заходи*) розроблені на підставі Законів України, нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, інших законодавчих та нормативно-правових актів, з метою впорядкування Правил організованих ринків капіталу Оператора, зокрема: Правил функціонування регульованого фондового ринку, Правил функціонування фондового багатостороннього торговельного майданчика (надалі - *Правила Оператора*).

2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У цих Заходах застосовуються наступні терміни та визначення.

- **Актив(и)** - цінні папери та інші фінансові інструменти (деривативні контракти), які допущені до Торгів та є предметом Правочинів на організованому ринку капіталу, а також грошові кошти (далі - *кошти*).
- **Безперервний аукціон (Ринок заявок)** - технологія проведення Торгів, за якої безадресні Заявки на купівлю-продаж Активу, внесені в Книгу заявок, безперервно співставляються комп'ютерним алгоритмом, який функціонує без втручання людини та виконує заявки на основі найкращої ціни.
- **Граничне значення ціни** - максимальне/мінімальне значення ціни Активу, за якою можуть подаватися Заявки до ЕТС. Максимальне (мінімальне) Граничне значення ціни визначається шляхом додавання (віднімання) до (від) релевантного цінового показника (Ціни відкриття/Ціни закриття/Поточної/Стартової ціни тощо) Ліміту зміни ціни, що *встановлюється Оператором*.
- **Заявка адресна** - подана Учасником торгів та адресована іншому Учаснику торгів.
- **Заявка безадресна** - . подана Учасником торгів та адресована усім Учасникам торгів.
- **Конкурентні ціни** - Котирування, встановлене в межах Спреду двостороннього котирування, який *встановлюється Оператором* та застосовується до всіх Учасників торгів.
- **Котирування** - безадресна Заявка на купівлю або продаж фінансового інструменту, яка подається Учасником торгів.
- **Крок ціни** - мінімальна знижка або надбавка, на яку в ході Торгів знижується або підвищується Стартова ціна та кожна наступна ціна Заявки.
- **Ліміт зміни ціни** - параметр, що *визначається Оператором* з метою визначення Граничних значень ціни Активу протягом Торгів та становить певний відсоток (співвідношення) до значення релевантного цінового показника (Ціни відкриття/Ціни закриття/Поточної/Стартової ціни тощо).
- **Ліміт обсягу** - параметр, що *визначається Оператором* з метою автоматичного

відхилення ЕТС та недопущення включення незвично великих за обсягом Заявок до Книги (реєстру) заявок.

- **Лот** - *установлена Оператором* мінімальна кількість Активу, яка може бути продана чи куплена під час Торговельної сесії та може міститися в Заявці. Під час проведення аукціону або розміщення Активів Лот визначається у відповідних Регламентах.
 - **Накопичений купонний (відсотковий) дохід за облігацією (далі - НКД)** - частина купонного (відсоткового) доходу за облігацією, яка розраховується пропорційно кількості днів від дати виплати попереднього купонного (відсоткового) доходу, або дати розміщення облігації, або дати початку нарахування першої виплати купонного (відсоткового) доходу до дати проведення грошових розрахунків за договором купівлі-продажу облігації.
 - **Невпорядковані умови торгівлі** - умови, що ускладнюють ведення прозорої та впорядкованої торгівлі на організованому ринку капіталу, зокрема Збої в роботі ЕТС, надсилання значної кількості помилкових Заявок (в тому числі котирувань) Учасниками торгів, Ситуації цінової нестабільності тощо.
 - **Підозріла операція** - Заявка на купівлю/продаж Активу або повідомлення про її зміну чи скасування, або Правочин, вчинений на організованому ринку капіталу, що містить ознаки маніпулювання на організованому ринку та/або торгівлі з використанням інсайдерської інформації або намагання її використання.
 - **Комісія (НКЦПФР)** - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
 - **Оператор** - ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА».
 - **Помилковий правочин** - Правочин, вчинений на організованому ринку капіталу внаслідок Збою в роботі ЕТС Оператора.
 - **Поточна ціна** - ціна Активу, що розраховується як середнє арифметичне зважене цін Правочинів (Договорів), вчинених щодо такого Активу за 1 хвилину (розрахунковий період). Поточна ціна облігації розраховується без врахування НКД. Під час розрахунку Поточної ціни не враховуються договори репо, правочини, вчинені на підставі Адресних заявок, а також під час первинного розміщення цінного папера, на односторонніх аукціонах та під час проведення Торгів з продажу акцій, що належать державі. За Активами, що номіновані у іноземній валюті та розрахунки здійснюються лише у валюті номіналу, Поточна ціна в частині діяльності Оператора щодо протидії ринковим зловживанням, виявлення Ситуацій цінової нестабільності та запобігання надмірним ціновим коливанням розраховується у валюті номіналу.
 - **Ринок котирувань (адресний ринок)** - технологія проведення торгів, за якої Правочини вчиняються шляхом акцепту твердих Заявок, твердих Котирувань, які подаються Учасниками торгів, у тому числі Маркет-мейкерами.
 - **Середній курс (ринкова ціна)** - розрахункове значення ціни Активу, яке визначається та оприлюднюється відповідно до цих Правил та вимог НКЦПФР.
 - **Ситуація цінової нестабільності** - значне коливання ціни Активу, допущеного до торгів, в результаті якого Оператор зупиняє або може зупинити Торги.
 - **Стартова ціна** - ціна Активу, вперше допущеного до Торгів, або за яким Правочини (Договори) не вчинялись на організованому ринку Оператора протягом періоду, визначеного Оператором.
 - **Ціна відкриття** - значення першої розрахованої Поточної ціни протягом Торговельного дня.
 - **Ціна закриття** - останнє розраховане протягом Торговельного дня значення Поточної ціни.
- Інші терміни, що вживаються в цих Заходах, використовуються відповідно до законодавства України, нормативно-правових актів НКЦПФР, Правил Оператора та Правил клірингу.

РОЗДІЛ 3. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ЩОДО ВПОРЯДКУВАННЯ ТОРГІВЛІ ТА ПРОТИДІЇ РИНКОВИМ ЗЛОВЖИВАННЯМ НА ОРГАНІЗОВАНИХ РИНКАХ КАПІТАЛУ. ЛІМІТИ КІЛЬКОСТІ ЗАЯВОК

3.1. Ці Заходи щодо забезпечення впорядкованої торгівлі та протидії ринковим зловживанням на організованих ринках капіталу мають на меті опис механізмів та процедур, пов'язаних із забезпеченням впорядкованої торгівлі на організованих ринках капіталу, а також опис механізмів протидії ринковим зловживанням.

3.2. Для запобігання виникненню невпорядкованих умов торгівлі та перевищенню пропускнуої здатності ЕТС Оператор впроваджує наступні механізми та процедури:

- механізми обмеження кількості Заявок (повідомлень про зміну або скасування Заявок) від одного Учасника торгів на секунду;
- механізми запобігання Ситуаціям цінової нестабільності, зокрема, зупинення торгів;
- процедури контролю за надсиланням, зміною та скасуванням Заявок, а також процедури контролю за вчиненими Правочинами (Договорами).

3.3. Особливості доступу до Торгів на організованих ринках Оператора визначені Правилами Оператора.

Доступ до ЕТС на регульованому фондовому ринку та фондовому БТМ *не передбачає використання алгоритмічної торгівлі та прямого електронного доступу* Клієнтів Учасника торгів.

3.4. Правилами, іншими внутрішніми документами Оператора, зокрема цими Заходами, впорядковано процедури та механізми:

- недопущення виникнення невпорядкованих умов торгівлі: порядок дій у випадках технічних збоїв та запобігання перевищенню пропускну здатності ЕТС;
- зупинення торгів у випадку виникнення Ситуації цінової нестабільності
- запобігання зловживанням на організованих ринках капіталу тощо.

3.5. Засобами ЕТС Оператора обмежується кількість Заявок (повідомлень про зміну або скасування Заявок) від одного Учасника торгів на секунду (*Ліміт кількості заявок*) на рівні 5 тис Заявок (повідомлень).

3.6. Заявки та повідомлення про зміну або скасування Заявок фіксуються засобами ЕТС Оператора у Книзі (реєстрі) Заявок. При цьому автоматично розраховуються та контролюються кількість та інші умови Заявок (повідомлень), поданих кожним Учасником торгів, аби їхня максимальна кількість не перевищила встановлений Оператором Ліміт кількості заявок, а також інші параметри, визначені у Правилах Оператора та цих Заходах.

При перевищенні Ліміту кількості заявок та інших ознак невідповідності Заявок вимогам, визначених у Правилах Оператора, Заявки автоматично відхиляються. При фіксації триваючих спроб Учасника торгів надсилати Заявки (повідомлення), які не відповідають вимогам Правил та внутрішніх документів Оператора, фахівці Оператора звертаються до такого Учасника торгів з відповідним повідомленням з метою недопущення виникнення невпорядкованих умов торгівлі.

У разі, якщо Заявки (повідомлення) Учасника торгів (або кількох Учасників торгів одночасно) негативно вплинули на продуктивність ЕТС (зокрема перевищили пропуску здатність ЕТС) та/або спричинили технічний збій, наслідки якого не може бути оперативно усунуто, Торги на відповідному організованому ринку (у т.ч. окремим видом Активів) зупиняються в порядку, визначеному Правилами Оператора та нормативно-правовими актами НКЦПФР.

3.7. Обов'язки Учасників торгів щодо наявності власних механізмів припинення або обмеження роботи алгоритмів, надання інформації Оператору а також випадки зупинення допуску Учасників торгів до Торгів на відповідному організованому ринку капіталу регулюються Правилами, внутрішніми документами Оператора, договірними умовами з Учасниками торгів - для випадків використання алгоритмічної торгівлі та прямого електронного доступу Клієнтів Учасника торгів.

3.8. Порядок скасування Заявок внаслідок технічного збою або іншої надзвичайної ситуації визначається Правилами Оператора, зокрема в частині визначення терміну, протягом якого приймається рішення щодо відновлення або неможливості відновлення працездатності ЕТС, тривалості зупинення торгів, порядку розкриття інформації про зупинення / відновлення / дострокове припинення Торгів.

Оператор забезпечує необхідні заходи щодо мінімізації кількості та наслідків подання помилкових Заявок та/або вчинення помилкових Правочинів в результаті технічного збою, зокрема шляхом ініціювання повернення Активів у стан, що передував помилковим Заявкам/Правочинам.

Вирішення спорів у зв'язку зі скасуванням помилкових Заявок / Правочинів здійснюється відповідно до Правил Оператора.

3.9. Оператор засобами ЕТС відстежує кількість поданих до ЕТС Заявок та вчинених

Правочинів в розрізі кожного Учасника торгів з метою визначення найбільш активних Учасників торгів, торговельна активність яких має найбільший вплив на стан пропускної здатності ЕТС.

Оператор має право звернутися до таких Учасників торгів з метою тестування інформаційної взаємодії та застосовуваних програмних засобів, аби заздалегідь виявити ризики виникнення неупорядкованої торгівлі та перевищення пропускної здатності ЕТС, а також узгодити напрями спільних дій щодо недопущення та/або оперативного усунення наслідків таких ризиків, зокрема шляхом створення механізмів для контрольованого зменшення кількості (частоти) Заявок, що подаються таким Учасником торгів до ЕТС.

Серед іншого, Оператор може ініціювати подовження Торгів протягом поточного Торговельного дня для забезпечення можливості повторного подання скасованих Заявок (повідомлень) або для подання нових Заявок (повідомлень) замість скасованих, на умовах зменшення кількості (частоти) їхнього подання до рівня, зазначеного у п. 3.5 або іншого погодженого з Оператором рівня, відповідного поточному стану пропускної спроможності ЕТС.

3.10. У разі виявлення Оператором фактів щодо зростання випадків технічних збоїв, зокрема через надмірну кількість Заявок (повідомлень), що подаються до ЕТС, Оператор реалізує необхідні технічні заходи щодо підвищення пропускної здатності ЕТС.

3.11. За необхідності, з метою забезпечення впорядкованої торгівлі та безперервності функціонування ЕТС, засобами ЕТС та за участі Адміністратора можуть автоматично змінюватися значення динамічних лімітів в будь-який період під час Торговельного дня.

3.12. Цінові показники, що розраховуються Оператором для протидії Ситуаціям цінової нестабільності та надмірним ціновим коливанням, зокрема на різних ринках (за різними технологіями Торгів), визначені у **розділах 4-6** цих Заходів.

3.13. Ліміти обсягу, Лоти, Кроки ціни визначені у **розділі 7** цих Заходів.

3.14. Критерії (ознаки) ринкових зловживань (Маніпулювання та використання інсайдерської інформації) визначені у **розділі 8** цих Заходів.

РОЗДІЛ 4. ЦІНОВІ ПОКАЗНИКИ ЩОДО АКТИВІВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ТОРГІВ, ТА КРИТЕРІЇ ЦІНОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

4.1. Протягом Торговельного дня засобами ЕТС Оператора визначаються ціни Активів, допущених до Торгів, зокрема:

- Середній курс;
- Ціна відкриття та Ціна закриття (перше та останнє значення Поточної ціни);
- ціни та обсяги найкращих Заявок (найбільшої - на купівлю, найменшої - на продаж);
- мінімальна та максимальна ціна Правочинів (Договорів).

4.2. Середній курс та Поточна ціна визначаються винятково на Ринку заявок (за технологією Безперервного аукціону) як середньозважені Правочинів, вчинених на підставі безадресних Заявок, в порядку, визначеному Правилами Оператора.

Поточна Ціна (Ціна закриття) є основним ціновим орієнтиром для визначення Ситуації цінової нестабільності на Ринку заявок (безперервного аукціону).

За відсутності (недостатньої актуальності/нерелевантності) попереднього значення Ціни закриття щодо Активу під час Торгів на Ринку заявок (безперервного аукціону) та/або для протидії надмірним ціновим коливанням на інших Ринках (за іншими технологіями Торгів) засобами ЕТС Оператора контролюються відхилення цін Заявок та Правочинів від альтернативних цінових показників, зокрема:

- Стартова ціна;
- справедлива вартість ОВДП (розраховується та оприлюднюється Національним банком України) тощо.

При визначенні Стартової ціни можуть враховуватися результати торгів на організованому(их) ринку(ах) іншого(их) операторів, відомості від ініціатора допуску Активу до Торгів, ціна першого правочину (Договору), вчиненого в ЕТС Оператора.

4.3. Період для можливого перегляду Стартової ціни для Активу, за яким не укладалось Правочинів (Договорів) та не визначалося Ціни закриття, встановлюється на рівні **30**

календарних днів для Торгів на Ринку заявок (безперервного аукціону), для інших Ринків (технологій Торгів) - відповідно до поточної цінової кон'юнктури, умов обігу конкретних Активів (зокрема фактів відсоткових та дивідендних виплат за Активами, зміни кількості/номінальної вартості Активів), регульованої та інсайдерської інформації емітента, регламентів аукціонів та розміщень, Правил клірингу тощо.

4.4. З метою контролю за поданням Заявок та вчиненням Правочинів (Договорів) Оператор встановлює для кожного випуску цінного папера з Списку Активів межі граничних відхилень ціни, в т.ч. на окремих Ринках. Під час Торговельної сесії Оператор може змінювати межі граничних відхилень ціни, зокрема, з врахуванням обставин, пов'язаних із ситуаціями цінової нестабільності.

ЕТС Оператора може автоматично відхиляти Заявки з метою унеможливлення вчинення Правочинів (Договорів) у випадках, пов'язаних із ситуаціями цінової нестабільності та коливаннями цін Активів.

Оператор має право встановлювати інші обмеження на подання Заявок та вчинення Правочинів (Договорів) протягом Торгів, про що повідомляє Учасників торгів на власному Вебсайті та/або засобами ЕТС Оператора.

РОЗДІЛ 5. МЕЖІ КОЛИВАНЬ (ЛІМІТИ) ЦІН АКТИВІВ НА РИНКУ ЗАЯВОК (БЕЗПЕРЕРВНОГО АУКЦІОНУ), У ТЕХНОЛОГІЯХ ТОРГІВ, ЩО БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ФОРМУВАННІ ПОТОЧНОЇ ЦІНИ

5.1. Показники (критерії), що характеризують Ситуацію цінової нестабільності, зокрема Ліміти зміни ціни та Граничні значення зміни ціни (підвищення або зниження) Активу, **на регульованому фондовому ринку:**

5.1.1. Для державних цінних паперів (ОВДП):

±10% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **на 1 годину**, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня;

±20% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації **після поновлення Торгів** - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **до закінчення Торговельного дня.**

5.1.2. Для Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП):

±10% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **на 1 годину**, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня;

±30% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації **після поновлення Торгів** - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **до закінчення Торговельного дня.**

5.2. Показники (критерії), що характеризують Ситуацію цінової нестабільності, зокрема Граничні значення зміни ціни (підвищення або зниження) Активу, **на фондовому БТМ** (для Торгів на Ринку заявок (безперервного аукціону), у технологіях Торгів, що беруть участь у формуванні Поточної ціни):

5.2.1. Для державних цінних паперів (ОЗДП):

±10% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **на 1 годину**, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня;

±20% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації **після поновлення Торгів** - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **до закінчення Торговельного дня.**

5.2.2. Для Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП):

±30% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації - **підстава для обов'язкового** зупинення Торгів **на 1 годину**, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня;

±50% відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації **після поновлення Торгів** -

підстава для обов'язкового зупинення Торгів до закінчення Торговельного дня.

5.3. У разі зміни Поточної ціни Активу, допущеного до Торгів **на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП**, розрахованої у певний Торговельний день, у бік збільшення або зменшення **на 75%** або більше від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів, торги цим Активом зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня.

5.4. Зважаючи на можливість відсутності (недостатньої актуальності/нерелевантності) попереднього значення Ціни закриття, розрахунок Граничних відхилень ціни на Ринку Заявок (безперервного аукціону) здійснюється:

- з **врахуванням амортизації вартості, курсу гривні до іноземних валют** (якщо ЦП номіновані в іноземній валюті, а розрахунки здійснюються в національній валюті),

- відповідно до наступних критеріїв (кожен наступний може бути застосований за відсутності попереднього): **Ціна закриття / Поточна ціна / Стартова ціна на дату перегляду / Справедлива ціна ОВДП** (зокрема з врахуванням повного або часткового дисконту), розрахована відповідно до нормативно-правових актів НБУ та оприлюдненої на офіційному веб-сайті НБУ.

При цьому Поточна ціна облігацій розраховується **без врахування НКД**.

Порядок розрахунку Справедливої ціни ОВДП з врахуванням дисконту наведено у **п. 6.3**

5.5. Для протидії ціновим коливанням у технологіях торгів, що беруть участь у формуванні Поточної ціни, встановлюються Спреди на рівні Граничних значень зміни ціни.

РОЗДІЛ 6. МЕЖІ КОЛИВАНЬ (ЛІМІТИ) ЦІН АКТИВІВ У ТЕХНОЛОГІЯХ ТОРГІВ, ЩО НЕ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ФОРМУВАННІ ПОТОЧНОЇ ЦІНИ

6.1. Ціни поданих Заявок та вчинених на їх підставі Правочинів (Договорів) на **Адресному ринку (Ринку котирувань), ринках Аукціону, Розміщення та РЕПО не враховуються** при розрахунку Середнього курсу та Поточної ціни, отже **не можуть призвести до зміни Поточної ціни (Ціни закриття) та, відповідно, до Зупинення торгів**.

Тим не менше, для усунення надмірних (неконтрольованих) коливань цін Активів, мінімізації операційних помилок Учасників торгів, Оператор встановлює межі Граничних відхилень ціни (Спреди) у технологіях Торгів, що не беруть участь у формуванні Поточної ціни, відносно показників, зазначених у **п. 6.2**.

6.2. **На Адресному ринку (Ринку котирувань), Ринку РЕПО** розрахунок Граничних відхилень ціни здійснювати:

- з **врахуванням амортизації вартості, курсу гривні до іноземних валют** (якщо ЦП номіновані в іноземній валюті, а розрахунки здійснюються в національній валюті),,

- відповідно до наступних критеріїв: **Остання ціна закриття / Стартова ціна на дату перегляду / Справедлива ціна ОВДП** (зокрема з врахуванням повного або часткового дисконту), розрахована відповідно до нормативно-правових актів НБУ та оприлюдненої на офіційному веб-сайті НБУ.

При цьому Поточна ціна облігацій розраховується **без врахування НКД**.

6.3. **Справедлива ціна ОВДП з врахуванням дисконту** зазвичай розраховується наступним чином:

(Справедлива ціна ОВДП - НКД) * Часткова (50%-ва) ставка дисконту.

6.3.1. **Приклад розрахунку:**

1) Вихідні дані.

- За даними НБУ (<https://bank.gov.ua/ua/markets/ovdp/fair-value>), справедлива ціна ОВДП складає 1023,50 грн/шт, дисконт - 0,80.

НКД на дату виконання Правочину складає 20,40 грн/шт.

Ціна Заявки з відстроченим виконанням складає 1005,25 грн/шт.

Ціна закриття (Поточна ціна) відсутня (неактуальна/нерелевантна).

Стартова ціна прирівнюється до Справедливої вартості ОВДП.

2) Розрахунок Часткової ставки дисконту:

- повний дисконт = $1 - 0,80 = 0,20$;

- частковий (50%-вий) дисконт = $0,20 * 0,5 = 0,10$;

- Часткова ставка дисконту = $1 - 0,10 = 0,90$.

3) Справедлива ціна ОВДП з врахуванням дисконту = $(1023,50 - 20,40) * 0,90 = 902,79$ грн/шт.

4) Ціна Заявки без врахування НКД = $1005,25 - 20,40 = 984,85$ грн/шт.

5) Відхилення Ціни Заявки від справедливої вартості ОВДП = $(984,85 / 902,79 - 1) * 100\% = 9,08\%$.

6.3.2. Відповідно до цінової кон'юнктури, умов обігу ОВДП, ринку (режиму) Торгів під час розрахунку може також застосовуватися:

- повний (100%-вий) дисконт (зокрема, для Торгів на Ринку РЕПО) або
- відсутній (нульовий) дисконт (зокрема, для Торгів на Адресному ринку (ринку котирувань)).

6.4. **На Адресному ринку (Ринку котирувань), Ринку РЕПО (поза режимом «РЕПО з контролем ризиків»)** Ліміти зміни ціни та межі Граничних відхилень ціни Заявок від цінових показників, зазначених у п. 6.2, встановлюються на рівні:

- $\pm 20\%$ відхилення для державних облігацій (ОВДП) на Адресному ринку (Ринку котирувань), від -30% до 0% для державних облігацій (ОВДП) на Ринку РЕПО;
- $\pm 30\%$ відхилення для Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП);
- $\pm 50\%$ відхилення для Активу, допущеного до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП.

6.5. Для протидії ціновим коливанням у технологіях торгів, що не беруть участь у формуванні Поточної ціни, встановлюються Спреди на рівні Граничних значень зміни ціни.

6.6. Умови Заявок **на Ринку РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»** контролюються відповідно до вимог (параметрів), які встановлюються Центральним контрагентом, зокрема щодо максимальної та мінімальної ціни цінного папера за першою частиною РЕПО, якщо інше не встановлено Правилами клірингу та договірними відносинами Оператора з Центральним контрагентом.

РОЗДІЛ 7. ЛІМІТИ ОБСЯГУ, ЛОТИ, КРОКИ ЦІНИ

7.1. З метою забезпечення впорядкованої торгівлі на організованих ринках капіталу встановлюються абсолютні та відносні **Ліміти обсягу** за кожним Активом, допущеним до Торгів, на рівні:

- максимальна кількість одиниць Активу за Заявкою або групою активних Заявок, поданих Учасником торгів (Ліміт у цінних паперах), - не більше **25% загального обсягу випуску** цінних паперів (крім Заявок, поданих на Ринках розміщення та аукціону);
- максимальний грошовий обсяг Заявки або групи активних Заявок, поданих Учасником торгів (Ліміт у цінних паперах), - **5 млрд грн** для цінних паперів, розрахунки за якими здійснюються у національній валюті, або **100 млн EUR/USD** для Активів, розрахунки за якими здійснюються у відповідній іноземній валюті.

Перевищення або спроби перевищення Лімітів обсягу аналізуються Оператором в межах протидії ринковим зловживанням.

7.2. Мінімальну кількість Активів (Лот) при поданні Заявок встановлюється на рівні 1 штука (одиниця) Активу (цінного паперу), якщо інше не встановлене Регламентом Аукціону або розміщення цінних паперів, особливостями випуску та обігу Активів (у т.ч. згідно специфікації деривативного контракту, вимог до мінімального обсягу Правочинів/кратності тощо), або окремим рішенням Оператора щодо конкретного виду/серії Активу, у т.ч. щодо допуску до Торгів.

Для уникнення надмірних витрат, пов'язаних з можливістю істотної кількості Правочинів (Договорів) на підставі поданих контрагентами Учасника торгів зустрічних Заявок з незначною кількістю Активу, такий Учасник торгів має право подавати **фіксовані Заявки**, які задовольняються за фіксованими у Заявці значеннями кількості Активів.

7.3. Особливості визначення **Кроку ціни**.

- Для **облігацій**, щодо яких Заявки подаються у відсотках від номінальної вартості без врахування НКД, Крок ціни складає не менше **0,000001%**.
- Для інших цінних паперів та інших фінансових інструментів, щодо яких Заявки

подаються у національній валюті, Крок ціни складає не менше **0,0001 грн.**

• Для інших цінних паперів та інших фінансових інструментів, щодо яких Заявки подаються у іноземній валюті, Крок ціни складає не менше **0,0001 EUR/USD.**

• На Ринку аукціону та Ринку розміщення Крок ціни визначається в Регламентах аукціону / розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів у вигляді кроку аукціону або кроку розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

• Мінімальний Крок ціни - параметр, що встановлюється Оператором для Торгів акціями, депозитарними розписками та цінними паперами біржових інвестиційних фондів, до індексного кошику яких входять виключно акції, *відповідно до вимог НКЦПФР.*

РОЗДІЛ 8. ОЗНАКИ (КРИТЕРІЇ) ЗЛОВЖИВАНЬ НА РИНКАХ КАПІТАЛУ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ РИНКОВИМ ЗЛОВЖИВАННЯМ

8.1. Законодавче визначення Маніпулювання на ринках капіталу.

8.1.1. Маніпулювання на ринках капіталу включає в себе такі діяння:

1) здійснення операцій, надання заявок та/або котирувань або вчинення будь-яких інших дій, що:

а) подають або можуть подавати недостовірні або оманливі сигнали щодо **пропозиції, попиту або ціни** фінансового інструменту чи пов'язаного товарного спот-контракту;

б) фіксують або можуть зафіксувати на **аномальному або штучному рівні** ціну одного або декількох фінансових інструментів чи пов'язаних товарних спот-контрактів;

2) здійснення операцій, надання заявок та/або котирувань або вчинення інших дій, що **впливають або можуть вплинути на ціну** одного або декількох фінансових інструментів чи пов'язаних товарних спот-контрактів, із застосуванням **обману, махінації чи інших неправомірних дій, у тому числі шахрайства;**

3) поширення інформації (у тому числі чуток) за допомогою медіа, у тому числі через мережу Інтернет, або в інший спосіб, яка подає або може подавати недостовірні або оманливі сигнали щодо **пропозиції, попиту або ціни** фінансового інструменту чи пов'язаного товарного спот-контракту або яка фіксує або може зафіксувати **на аномальному або штучному рівні ціну** одного або декількох фінансових інструментів чи пов'язаного товарного спот-контракту, якщо особа, яка поширила таку інформацію або чутки, знала або мала знати про те, що ця інформація є недостовірною або вводить в оману;

4) передача недостовірної або оманливої інформації або надання недостовірних або оманливих вхідних даних для **розрахунку бенчмарків**, якщо особа, яка передає інформацію або надає вхідні дані, знала або мала знати про те, що така інформація або дані є недостовірними або вводять в оману, а так само будь-які інші дії, за допомогою яких здійснюється маніпулювання розрахунком бенчмарку.

Не вважаються маніпулюванням дії, передбачені *п.п. 1) п. 8.1.1*, якщо доведено, що вони здійснювалися на законних підставах і відповідають прийнятній ринковій практиці, зазначеній у *п.п. 3) п. 8.1.3*.

8.1.2. Маніпулюванням на ринках капіталу вважаються, зокрема, такі діяння:

1) діяння особи (осіб, які діють спільно), спрямовані на **забезпечення домінуючої позиції щодо попиту або пропозиції** фінансових інструментів чи пов'язаних товарних спот-контрактів, наслідком яких є або може бути пряме чи опосередковане **фіксування ціни** купівлі або продажу або створення чи можливе створення інших несправедливих умов торгів;

2) купівля або продаж фінансових інструментів **при відкритті або закритті ринку**, наслідком яких є або може бути введення в оману інвесторів, які діють з огляду на ціни, що відображаються на ринку, зокрема **ціни відкриття або ціни закриття;**

3) надання заявок та/або котирувань на організованому ринку, у тому числі їх скасування або зміна з використанням будь-яких доступних засобів проведення торгів, включаючи електронні засоби, такі як **алгоритмічна і високочастотна торгівля**, що може призвести до одного з наслідків, передбачених *п.п 1) п. 8.1.1*, шляхом:

а) **порушення чи уповільнення функціонування електронної торговельної системи** організованого ринку або ймовірності такого порушення чи уповільнення;

б) створення для інших осіб ускладнень в ідентифікації дійсних заявок та/або котирувань в електронній торговельній системі організованого ринку або ймовірність створення таких ускладнень, у тому числі із внесенням заявок та/або котирувань, які призведуть до **перевантаження або дестабілізації електронної торговельної системи** організованого ринку чи окремих її елементів;

в) створення або можливого створення недостовірних чи оманливих сигналів щодо

попиту, пропозиції або ціни фінансового інструменту, зокрема шляхом внесення заявок та/або котирувань, що ініціюють або посилюють тенденцію (тренд);

4) використання переваги періодичного або регулярного доступу до друкованих чи аудіовізуальних медіа або онлайн-медіа за допомогою висловлення думки про фінансові інструменти (або опосередковано про емітента таких фінансових інструментів), пов'язані товарні спот-контракти, зайнявши попередньо позиції щодо таких фінансових інструментів, пов'язаних товарних спот-контрактів та одержуючи згодом **вигоду від впливу**, який висловлені думки чинять **на ціну** таких інструментів, пов'язаних товарних спот-контрактів, не доводячи належним та ефективним чином інформацію про наявність конфлікту інтересів до загального відома.

8.1.3. НКЦПФР розробляє та оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті:

1) орієнтовний невичерпний перелік показників, що стосуються вчинення дій з використанням обману, махінацій чи інших неправомірних дій;

2) орієнтовний невичерпний перелік показників, що стосуються подання недостовірних сигналів або таких, що вводять в оману, або фіксації цін та процедури їх обчислення;

3) прийнятні ринкові практики, які не є маніпулюванням на організованих ринках.

8.2. Орієнтовний перелік показників, що стосуються подання недостовірних сигналів або таких, що вводять в оману, або фіксації цін.

Постановою НКЦПФР № 10/21/3422/К01 від 19.12.2025 визначено та оприлюднено орієнтовний невичерпний перелік показників, що стосуються подання недостовірних сигналів або таких, що вводять в оману, або фіксації цін та процедури їх обчислення, а саме:

1) подані особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявки та/або котирування, у тому числі здійснені ними операції (правочини) вплинули на те, що вони становлять **значну частку від загального обсягу заявок** та/або котирувань, операцій (правочинів) **протягом такого дня** з відповідним фінансовим інструментом, у тому числі (або зокрема), коли такі дії призводять до **значної зміни ціни** фінансових інструментів;

2) подані особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявки та/або котирування, у тому числі здійснені ними операції (правочини), які мають значну за обсягом пропозицію купівлі або продажу фінансового інструменту, призводять до значних змін ціни цього фінансового інструменту;

3) подані особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявки та/або котирування, у тому числі здійснені ними операції (правочини) **не призводять до зміни власника** фінансових інструментів (у тому числі беніфіціарного власника) протягом дня;

4) подані особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявки та/або котирування, у тому числі здійснені ними операції (правочини), або надані розпорядження про зміну чи скасування/розірвання заявки та/або котирування, операції (правочини) містять **зміну пропозиції з купівлі на продаж або навпаки**, та **становлять значну частку від загального обсягу** заявок та/або котирувань, операцій (правочинів) **протягом такого дня** з відповідним фінансовим інструментом, у тому числі, коли такі дії призводять до **значної зміни ціни** фінансових інструментів;

5) подані особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявки та/або котирування, у тому числі здійснені ними операції (правочини) **протягом короткого проміжку часу** в торговельній сесії на організованому ринку капіталу або протягом дня на поза організованому ринку капіталу призводять до **зміни ціни, але на кінець дня повертається до попереднього рівня**;

6) подані особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявки та/або котирування, у тому числі здійснені ними операції (правочини) **змінюють відображення найкращих цін купівлі або продажу** фінансового інструменту та **видаляються до їх виконання**;

7) подання особами (інвестиційними фірмами або їх клієнтами) заявок та/або котирувань **збігається з моментом розрахунку ціни відкриття чи ціни закриття** та **призводить до значної зміни ціни** фінансового інструмента.

Зазначений перелік показників **не обов'язково вважається маніпулюванням** на ринках капіталу.

8.3. Критерії Маніпулювання (невиключні), які контролюються Оператором, зокрема шляхом автоматичного відстеження операцій засобами ЕТС:

1) Частка **поданих** Заявок та вчинених Правочинів Членом Оператора (у власних інтересах чи в інтересах одного й того ж Клієнта) **протягом Торговельного дня** перевищує **Ліміт обсягу** (згідно п. 7.1) або **75%** загального обсягу поданих Заявок та/або вчинених Правочинів щодо Активу, **у тому числі**, якщо ціни таких Заявок/Правочинів призвели до **значної зміни**

ціни Активу, а саме зміни **Ціни закриття** поточного Торговельного дня порівняно зі значенням останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня щодо наступних категорій Активів:

- державних цінних паперів (ОВДП) - на $\pm 20\%$,
- Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП), - на $\pm 30\%$,
- Активів, допущених до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, - на $\pm 75\%$

(від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів).

2) Частка **активних** Заявок та вчинених Правочинів Членом Оператора (у власних інтересах чи в інтересах одного й того ж Клієнта) **протягом 1 години** перевищує **Ліміт обсягу** (згідно п. 7.1) або **75%** загального обсягу активних Заявок та вчинених Правочинів щодо Активу, якщо ціни таких Заявок/Правочинів призвели до значної зміни ціни Активу, а саме відхилення значення **Поточної ціни** від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня щодо наступних категорій Активів:

- державних цінних паперів (ОВДП) - на $\pm 10\%$,
- Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП), - на $\pm 20\%$,
- Активів, допущених до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, - на $\pm 75\%$

(від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів)..

3) Подані Членом Оператора (у т.ч. в інтересах його Клієнтів) Заявки та виконані Правочини (у т.ч. внесені до Правочинів зміни) не призводять до зміни власника Активу (вигодоодержувача) протягом Торговельного дня (окрім випадків, коли Член Оператора/Клієнт не був початковим власником фінансових інструментів).

4) Частка поданих Заявок, вчинених Правочинів та розпоряджень про зміну чи скасування/розірвання Заявки Членом Оператора, за умови що такі Заявки, Правочини та розпорядження передбачають купівлю чи продаж Активу та зворотні продаж чи купівлю Активу (у власних інтересах чи за рахунок одного і того ж Клієнта), перевищує **Ліміт обсягу** (згідно п. 7.1) або **50%** загального обсягу Заявок, Правочинів та розпоряджень щодо Активу, **у тому числі**, якщо ціни таких Заявок/Правочинів призвели до значної зміни ціни Активу, а саме зміни **Ціни закриття** поточного Торговельного дня порівняно зі значенням останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня щодо наступних категорій Активів:

- державних цінних паперів (ОВДП) - на $\pm 20\%$,
- Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП), - на $\pm 30\%$,
- Активів, допущених до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, - на $\pm 75\%$

(від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів)..

5) Подані Членом Оператора (у т.ч. в інтересах його Клієнтів) Заявки та вчинені Правочини протягом короткого проміжку часу (**1 хвилина**) призводять до зміни ціни, а саме відхилення значення Поточної ціни від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня щодо наступних категорій Активів:

- державних цінних паперів (ОВДП) - на $\pm 10\%$,
- Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП), - на $\pm 20\%$,
- Активів, допущених до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, - на $\pm 75\%$

(від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів),

після чого станом на кінець Торговельної сесії Поточна ціна (Ціна закриття) **повертається до рівня**, який передував зазначеному відхиленню.

6) Подані Членом Оператора (у т.ч. в інтересах його Клієнтів) Заявки та вчинені Правочини **на Ринку заявок (безперервного аукціону) змінюють відображення найкращих цін купівлі або продажу** щодо наступних категорій Активів:

- державних цінних паперів (ОВДП) - на $\pm 20\%$,
- Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП), - на $\pm 30\%$,
- Активів, допущених до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, - на $\pm 75\%$,

(від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів),

після чого **видаляються/скасовуються до їх виконання.**

7) Подані Членом Оператора (у т.ч. в інтересах його Клієнтів) Заявки та вчинені Правочини збігаються з моментом розрахунку Ціни відкриття (10:30 - 11:00) чи Ціни закриття (17:00 - 17:30) та призводять до значної зміни ціни, а саме зміни Ціни відкриття або **Ціни закриття** поточного Торговельного дня порівняно зі значенням останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня щодо наступних категорій Активів:

- державних цінних паперів (ОВДП) - на $\pm 10\%$,
- Активів, відмінних від державних цінних паперів (ОВДП), - на $\pm 20\%$,
- Активів, допущених до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, - на $\pm 75\%$

(від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів).

8) Подання (намагання подання) Членом Оператора (у т.ч. в інтересах його Клієнтів) Заявок (повідомлень про зміну або скасування Заявок) у кількості, що перевищує Ліміт

кількості Заявок (згідно *п. 3.5*), та/або у обсязі, що перевищує Ліміт обсягу (згідно *п. 7.1*), якщо це призвело до Зупинення торгів через технічний збій або виникнення Ситуації цінової нестабільності.

8.4. Операції, які не вважаються Маніпулюванням на ринку капіталу.

Якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами НКЦПФР, не вважаються Маніпулюванням на ринку капіталу *Помилкові Правочини*, а також операції, що здійснюються в межах звичайної (прийнятної) ринкової практики, зокрема:

- операції Члена Оператора під час виконання функцій *Маркет-мейкера*;
- операції Члена Оператора (у власних інтересах чи в інтересах Клієнта, який є стандартною стороною-контрагентом за Правочинами) при *масовому стандартизованому інвестиційному обслуговуванні індивідуальних інвесторів*, зокрема із застосуванням мобільних додатків та інших *спеціалізованих програмних засобів*, за умови *відповідності поточній ціновій кон'юктурі*.

8.5. Законодавче визначення інсайдерських правочинів та неправомірного розкриття інсайдерської інформації на ринках капіталу

8.5.1. Деривативні контракти та правочини з іншими фінансовими інструментами вважаються *інсайдерськими* у випадках, якщо *особа володіє інсайдерською інформацією та використовує таку інформацію* при укладенні деривативних контрактів або набутті інших фінансових інструментів, яких прямо або опосередковано стосується така інформація, від свого імені або від імені третіх осіб, або при заміні сторони таких деривативних контрактів, або при розпорядженні такими іншими фінансовими інструментами від свого імені або від імені третіх осіб, прямо або опосередковано (далі - інсайдерські правочини).

Інсайдерським правочином також вважається *використання інсайдерської інформації для скасування або зміни заявки* та/або котирування щодо фінансових інструментів, яких стосується така інсайдерська інформація, у разі якщо заявка та/або котирування були надані до ознайомлення відповідної особи з інсайдерською інформацією.

8.5.2. *Рекомендація іншій особі вчинити інсайдерський правочин* або спонукання іншої особи до вчинення інсайдерського правочину має місце у разі, якщо будь-яка особа володіє інсайдерською інформацією та здійснює принаймні одну з таких дій:

1) на основі цієї інформації рекомендує іншій особі придбати або продати фінансові інструменти (укласти деривативні контракти), яких стосується така інсайдерська інформація, або спонукає іншу особу до здійснення такого придбання, продажу або укладення;

2) на основі цієї інформації рекомендує іншій особі скасувати або змінити заявку та/або котирування щодо фінансового інструменту, якого стосується така інсайдерська інформація, або спонукає іншу особу до здійснення такого скасування або зміни.

8.5.3. Слідування рекомендаціям або спонуканням, зазначеним у *п. 8.5.2*, вважається інсайдерським правочином, у разі якщо особа, яка слідує таким рекомендаціям або спонуканням, знає або мала знати, що вони ґрунтуються на інсайдерській інформації.

8.5.4. *Неправомірним розкриттям інсайдерської інформації* вважаються випадки, якщо особа володіє інсайдерською інформацією та розкриває таку інформацію іншим особам, крім розкриття такої інформації у зв'язку з необхідністю виконання професійних, трудових або службових обов'язків та в інших випадках, передбачених законодавством.

Наступне розкриття рекомендацій або спонукань, зазначених у *п. 8.5.2*, вважається неправомірним розкриттям інсайдерської інформації, у разі якщо особа, яка розкриває такі рекомендації або спонукання, *знає або мала знати*, що вони ґрунтуються на інсайдерській інформації.

8.5.5. Будь-яка фізична або юридична особа, яка є інсайдером, *не має права*:

- 1) вчиняти або намагатися вчиняти інсайдерські правочини;
- 2) рекомендувати іншій особі вчиняти інсайдерські правочини або спонукати іншу особу до вчинення інсайдерських правочинів;
- 3) неправомірно розкривати інсайдерську інформацію.

8.6. Сфера застосування законодавства щодо протидії інсайдерським правочинам та неправомірному розкриттю інсайдерської інформації на ринках капіталу

Вимоги щодо визначення переліку інсайдерської інформації емітентом фінансових інструментів, вимог до розкриття та відтермінування розкриття інсайдерської інформації, порядку складання та ведення емітентом списку інсайдерів, меж правомірної поведінки інсайдерів при укладанні інсайдерських правочинів тощо визначаються законодавством та нормативно-правовими актами НКЦПФР стосовно фінансових інструментів, які *допущені до*

торгів на організованих ринках капіталу, або фінансових інструментів, щодо яких **подано заявку на допуск до торгів** на організованих ринках капіталу, **крім:**

- державних облігацій;
- казначейських зобов'язань;
- державних деривативів;
- облігацій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- облігацій місцевих позик,

а також, в контексті розкриття інсайдерської інформації на ринках капіталу, крім іноземних емітентів, цінні папери яких зареєстровані відповідно до законодавства іншої держави та допуск до обігу на території України яких надано НКЦПФР.

8.7. Особливості запобігання неправомірному використанню інсайдерської інформації

Під час дослідження операцій відповідно до критеріїв, визначених у **п. 8.3**, щодо Активів, які входять до сфери застосування законодавства щодо протидії інсайдерським правочинам та неправомірному розкриттю інсайдерської інформації на ринках капіталу згідно **п. 8.8**, додатково звертається увага на факти оприлюднення емітентом регульованої та інсайдерської інформації та можливість їхнього впливу на ціну Активів.